

Helse- og omsorgsdepartementet

16.12.2025

Deres ref. 25/4212

Høring - forslag om å avvikle refusjon for laboratorieanalyser rekvirert av helprivate behandlere som ikke har avtale med det offentlige

NITO, Norges ingeniør- og teknologorganisasjon er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer, med mer enn 116 000 medlemmer. Av disse er 6300 bioingeniører som blant annet arbeider i laboratoriene i både offentlig og privat sektor.

Forslaget fra departementet innebærer at laboratorier kun skal motta refusjon fra staten dersom laboratorieanalysen er rekvirert av helsepersonell som en del av helsehjelp eller tannhelsetjenesten. Og dette må skje gjennom den offentlige helse- og omsorgstjenesten, herunder også private aktører med avtale.

NITO støtter en sterk offentlig sektor, og mener at en velfungerende offentlig helsetjeneste er avgjørende for å sikre at alle har lik tilgang til helse- og omsorgstjenester, uavhengig av betalingsevne. Samtidig anerkjenner vi at private og ideelle helsetjenester er et viktig supplement til den offentlige tjenesten, og at de utgjør et viktig bidrag til den nasjonale beredskapen. Mange tjenester er gjensidig avhengige, og offentlig sektor har et nært samspill med private aktører når det gjelder både tjenesteyting og videreutvikling av tjenestene. I noen tilfeller tilbyr offentlige, ideelle og private helseaktører til en viss grad de samme tjenestene.

To av tre medisinske beslutninger fattes på bakgrunn av et analysesvar. Dersom det ikke sikres kvalitet på analysesvarene, øker risikoen for feilaktige prøveresultater, noe som kan føre til svekket pasientsikkerhet gjennom feildiagnoser samt unødvendig, forsinket eller manglende behandling.

NITO er bekymret for at dersom refusjonsretten fjernes for helprivate aktører uten offentlig avtale kan konsekvensen(e) bli:

- (1) kostnadene vil i større grad overføres til pasienten,
- (2) volumet av laboratorieanalyser kanaliseres til en allerede presset fastlegeordning
- (3) helprivate aktører utvider laboratorietjenestene uten tilstrekkelig ekstern kontroll og kvalitetssikring dersom lovforslaget blir innført
- (4) pasienten unnlater å ta prøver

Konsekvensene av dette kan bli at pasienter utsetter nødvendige undersøkelser, mottar behandling senere og i større grad utvikler alvorlige sykdomstilstander som kunne vært oppdaget tidligere. Dette vil ytterligere belaste både helsetjenestene og laboratoriene, og endre presset på tjenestene på en måte som ikke synes å være tilstrekkelig vurdert. For pasienter som velger det andre alternativet vil det påløpe både analyse- og konsultasjonskostnader for HELFO. Denne effekten ser ikke ut til å være hensyntatt i beregningen av innsparingene.

Etter NITOs vurdering utgjør helprivate tilbydere uten offentlig avtale et nødvendig supplement til dagens offentlige helsetjeneste, som allerede har begrenset kapasitet. NITO støtter *Kloke valg-kampanjen* og ønsker heller tiltak som bidrar til å redusere unødvendige laboratorieanalyser. En økning i legekontorer og helprivate helseaktører som drifter egne laboratorier, kan imidlertid føre til økte utgifter til vedlikehold og behov for kvalifisert laboratoriepersonell. Dette kan igjen påvirke pasientens tilgang på kvalitetssikrede analysesvar.

NITO mener at kvaliteten på offentlige tjenester og helsetjenester skal være høy, og at ressursene må forvaltes på best mulig måte.

Avslutningsvis vil NITO understreke at forslaget kan få negative konsekvenser for både pasientsikkerhet, ressursbruk og kvalitet i helsetjenestene, og at det bør vurderes grundigere før eventuelle endringer innføres.

Med vennlig hilsen

Kjetil Lein (sign.)
President

Kaja Marienborg (sign.)
Fagstyreleder NITO BFI

Brevet er godkjent elektronisk i NITO og er derfor uten signatur